
Barua a Soldani

per Isak Dinesen

Els lectors del meu llibre *Out of Africa* poden recordar com un matí d'Any Nou, abans de la sortida del sol —quan les estrelles, a punt de fugir i d'esvanir-se en la volta del cel, encara eren suspeses com grans gotes lluminoses, i l'aire encara tenia l'estranya nitidesa i profunditat, com d'aigua d'un pou, de l'alba de l'Àfrica—, anant amb Denys Finch-Hatton i el seu xofer kikuiu Kanuthia, jo conduïa l'auto per una carretera molt dolenta de la reserva massai, i com allí vaig matar un lleó abraonat damunt una girafa morta.

Dies després, Denys i jo érem acusats d'haver mort la girafa, cosa prohibida per les lleis de la caça. El Departament de Caça, amb la llicència d'armes donava dret a caçar, disparar o capturar moltes peces de diverses menes; algunes vegades m'he preguntat quins són els principis pels quals el Departament de Caça determinava aquests drets, però, fossin quins fossin, la girafa no hi era inclosa. Al lleó, en canvi, pots disparar-li sempre mentre sigui a menys de trenta milles d'una granja. Sortosament Kanuthia va poder avalar el que havíem declarat: que la girafa havia estat morta un o dos dies abans que nosaltres la trobéssim.

No sé si el lleó havia matat realment la girafa. Els lleons maten trencant el coll de la seva víctima i, si es té en compte l'alçada de coll i espatlles de la girafa, la cosa és del tot inversemblant. Però, d'altra banda, la força i energia d'un lleó són realment increïbles i els caçadors d'aquí m'han assegurat solemnement que ells han vist girafes mortes per lleons.

Els colons de la meua granja, durant els darrers tres mesos havien vingut sovint a casa per suplicar-me que matés un lleó *mbaya sana* —molt dolent— que seguia i inquietava llurs ramats. El lleó que vaig trobar aquell matí i que, malgrat acostar-nos-hi, es mantingué sobre l'esquena de la seva víctima, absort

en l'àpat, pendent únicament d'això, i només movent-se suaument en la calitja, era molt probable que fos l'autèntic assassí, la causa de tants d'infortunis soferts per aquelles vaques i bous tan valuosos. Érem a unes vint milles dels límits de la granja, però una distància de vint milles no vol dir res per a un lleó. I, tanmateix, si l'era, no l'havia de matar quan se me n'oferís l'avinentesa? Mentre Kanuthia alentia cautelosament el cotxe, Denys em mormolà: «Ara li tires tu.» Jo no duia el rifle però va allargar-me el seu. No m'agradava disparar-hi, perquè era massa feixuc i, sobretot, perquè era massa llarg per a mi. Però vet aquí que vaig recordar el que m'havia dit el meu vell amic, l'oncle Charles Bulpett: «La persona que pot fruir d'una dolça melodia sense voler-la aprendre, d'una dona bella sense voler-la posseir o d'una magnífica peça de caça sense voler-li tirar no té un cor humà.» En conseqüència: el tret, aquí, abans de l'alba, era, en realitat, una declaració d'amor —i, per tant, ¿no havia de ser, l'arma, de qualitat immillorable?

Es podria dir que la cacera és sempre una qüestió d'amor. El caçador està enamorat de la caça; els autèntics caçadors estimen vertaderament els animals. Però mentre dura la cacera hi ha molt més que això; el caçador està fascinat per la peça que persegueix i que es proposa de fer seva. Fora d'això, poca cosa més hi ha per a ell al món. L'única objecció és que, en general, l'apassionament sol ser una mica unilateral. Les gaseles, els antílops i la zebra que es cacen durant el safari per tenir aliment per als portadors són tímids i es fan fonedissos, i amb les seves estranyes maneres el desapareixen davant els ulls; el caçador ha d'escollir molt bé el vent i el terreny per poder acostar-s'hi furtivament, a poc a poc i en silenci, sense que s'adonin del perill. És una art bonica i fascinant, en la mateixa línia d'aquella gran obra del meu compatriota Sören Kierkegaard, *El diari d'un seductor*, i, de la mateixa manera, pot proporcionar al caçador moments de gran emoció amb oportunitats per a la destresa, l'astúcia i la pròpia satisfacció. Tanmateix, per a mi, aquesta persecució mai no ha estat el més important. Fins i tot en la caça major, en aquella en què hi ha perill, com en la del brúfol o en la del rinoceront, l'animal rarament ataca si no és atacat o si no es pensa que és atacat.

La cacera de l'elefant és un esport molt peculiar. L'elefant, que durant segles ha estat l'única bèstia caçada per a treure'n porfit, en el decurs del temps ha incorporat l'home al seu esquema de coses amb una profunda desconfiança. La nostra proximitat és un desafiament que no pot menystenir; avança cap a nosaltres decididament i de pressa, tot sol, com una màquina altíssima, irresistible, massissa com el ferro colat i àgil com l'aigua quan corre. «Cada vegada que es redreça, els més valents s'espanten.» Les seves orelles s'obren com les ales del drac i li donen una grotesca semblança amb el petit gosset petaner anomenat *papillon*; la seva formidable trompa, plegada enlaire com un acordió, s'eleva davant nostre com un fuet tibant. En el nostre encontre hi ha passió i obstinació compartides, però ell no té el plaer per l'aventura; és empès només per la còlera i està liquidant un antic plet familiar.

En temps molt remots, l'elefant menava, situat al cim de la terra, una existència profundament satisfactòria, ben adequada per ser posada d'exemple a la resta de la creació: l'exemple d'un ésser fort i poderós que mai no era atacat i que mai no atacava ningú. El grandios i idíl·lic modus vivendi s'acabà just quan un vell pintor xinès obrí els ulls davant la sublimitat del vori com a base de les seves pintures o quan una jove ballarina de Zanzíbar féu el mateix davant la bellesa d'una anella de vori pel turmell. Aleshores van començar a aparèixer arreu petites i intimidants figures que se li acostaven: el wanderobo amb les

seves sagetes enverinades, l'àrab caçador de vori amb el seu llarg arcabús amb incrustacions de plata, i el blanc, caçador professional d'elefants, amb el seu rifle feixuc. La manifestació de la glòria de Déu es convertí en objecte d'exploació. Cal, doncs, sorprendre's que no pugui perdonar-nos?

Tanmateix, hi ha alguna cosa de magnànim en els elefants. Seguir un rinoce-
ront en el seu terreny és una feina dura. L'espai que solla en la bardissa es-
pessa és just unes polzades massa baix per al caçador, que ha de mantenir el
cap cot tota l'estona. L'elefant, en canvi, en la seva marxa tan reposada pel bosc
espès va obrint un túnel verd i flairós, elevat com la nau d'una catedral. Una
vegada vaig seguir un ramat d'elefants més de quinze dies caminant sempre per
l'ombra. (A la fi, i inesperadament, des del caire d'un turó, i sense córrer cap
perill, vaig veure tota la tropa que avançava en fila índia sota meu. No vaig matar-
ne cap i mai més no els he tornats a veure.) També hi ha una qualitat moral edifi-
cant en l'aspecte real de l'elefant; en veure quatre elefants caminant junts per la
plana, de sobte vaig tenir la impressió que m'eren mostrades les escultures
dels quatre profetes majors en pedra negra. En el tauler d'escacs, l'elefant pren
la seva cursa, irresistible, en línia recta. I la més elevada condecoració de Dina-
marca és la de l'Orde de l'Elefant.

Però la carrera del lleó cada vegada és una qüestió de perfecta harmonia, de
profunds, inflamats, recíprocs desigs i reverència entre dues criatures confiades
i intrèpides, en una longitud d'ona coincident. Un lleó en la planura té més
semblança amb els antics i monumentals lleons de pedra que no amb el lleó que
avui es pot veure al zoològic: la seva visió ens ve de dret al cor. Dante no podia
haver-se sentit més profundament meravellat i commòs per la primera visió de
Beatriu en un carrer de Florència. Girant els ulls vers el passat, crec poder re-
cordar cadascun dels lleons que he vist; la seva manera d'avançar davant dels
meus ulls, o la seva lenta manera d'aixecar-se o de girar ràpidament el cap, i
l'estrany sacseig de la cua, com un serpent. «Lloa siguis, Senyor, pel germà
lleó que és tan reposat, que té tan poderoses urpes i que avança suaument entre
l'herbei ondulant, bocavermell, silenciós, i amb el rugit del tro sempre a punt
dins el seu pit.» I ell mateix, havent-me percebut, deu haver estat tocat d'al-
guna manera, sota la seva cabellera reial, pel so d'un tedèum com ara aquest:
«Lloa siguis, Senyor, per la meua germana d'Europa, que és jove i que ha
vingut cap a mi, aquí en la planura, en la nit.»

En els temps remots, el lleó probablement ens hauria vençut. Més endavant,
hem aconseguit armes tan efectives que la prova de força difícilment pot ser
anomenada joc net. Jo he tingut més d'un amic mort pel lleó. Avui dia, els grans
esportistes cacen amb càmeres. La pràctica va començar quan jo encara era a
l'Àfrica; Denys, com a caçador blanc, feia venir milionaris de diversos països,
que se'n tornaven amb magnífiques fotografies, les quals, segons el meu criteri
(perquè jo no m'avinc amb la càmera), tenien menys semblança real amb llur
objecte que els dibuixos fets amb guix a la porta de la cuina pels nostres ca-
màlics nadius. Aquesta nova manera de caçar és, certament, un esport més refinat
que no engegar trets, sempre que pugueu fer que el lleó participi del mateix
esperit; així podreu, a la fi d'una platònica i agradable aventura, sense sang per
cap cantó, llançar-vos petons i partir com éssers civilitzats. D'aquesta art no en
sé res. Jo tenia bastant bona punteria amb un rifle, però sóc incapaç de fo-
tografiar.

Quan vaig anar a l'Àfrica per primera vegada no podia viure sense obtenir
un bell exemplar de cada espècie de caça africana. Els últims anys allí, mai, mai
no vaig engegar cap tret si no era per aconseguir carn per als meus colons.

Vaig acabar trobant que era una cosa irracional, lletja i vulgar, posar fi, per l'excitació d'unes hores, a una vida que pertanyia al gran paisatge, que hi havia crescut durant deu o vint anys o —com el cas del brúfol i l'elefant— durant cinquanta o cent. Però la caça del lleó se'm feia irresistible; vaig matar el meu darrer lleó poc temps abans de deixar l'Àfrica.

Recordo, com si fos ara, aquell matí d'Any Nou; vaig baixar del cotxe tan silenciosament com vaig poder i vaig anar avançant a través de l'herba alta i humida, que em rentava les mans, el rifle i la cara. A poc a poc, vaig anar caminant fins ben a prop del lleó; es bellugà, s'alçà i es quedà d'esquena a mi, immòbil; em semblà una diana tan bonica, que mai no se'n podria somiar enlloc cap altra d'igual. El sol en aquest moment era sota mateix de l'horitzó. El cel del matí, més enllà de la fosca silueta, era clar com or fos. Un pensament em percuí: «Jo t'he vist abans, a tu. Et conec bé. Però d'on?» La resposta arribà immediatament. «És el lleó que hi ha al reial escut d'armes de Dinamarca, un dels nostres tres lleons blau fosc en camp d'or. *Lion posant or*, que es diu en llenguatge heràldic —ell també ho sap.» Quan vaig ser asseguda a terra, vaig col·locar el rifle de Denys en posició damunt el genoll i tot fent punteria vaig prendre una resolució: «Si aconseguixo aquest lleó, el rei de Dinamarca en tindrà la pell.»

En engegar el tret, l'explosió sonà estrepitosament en el quiet paisatge matinal, l'eco ressonà des de les muntanyes i em semblà com si el lleó hagués estat empès pels aires un parell de peus amunt abans de caure estès. Havia estat tocat al cor; va ser com havia de ser.

Ja he explicat en el meu llibre com vaig seure i mirar Denys i Kanuthia que escorxaven el lleó. Retornant, després de tants anys, a aquell matí, tot em semblava viu i clar al meu voltant, i difícil de tornar-ho a deixar. Aleshores sabia, sense reflexionar-hi, que em trobava a una gran alçada, per damunt del sostre del món, una petita figura en l'extraordinari contrast entre la terra i el cel, però, tanmateix, unida amb ell. El que no sabia és que em trobava en el punt més alt, en el sostre de la meva pròpia vida. En el pendís on seia, l'herba era tan curta com un prat dallat. Els massai l'havien cremada per poder obtenir més pastura fresca per al bestiar, l'aire de les terres altes era excitant, com el vi, i les ombres dels voltors passaven entre els meus peus. Del lloc on seia estant es podia veure fins ben lluny: a molta distància i al meu dessota, prop d'una fila d'altres acàcies, aparegueren altres girafes; es quedaren quietes uns instants i repregueren el camí. «Lloat siguis, Senyor, per la germana girafa, que és un amblador ple de gràcia, extremament greu i innocent i que duu el seu caparró tant pel damunt de l'herba, i els ulls amagats sota unes llargues pestanyes; s'assembla tant a una dama que hom procura no pensar en les seves cames i la recorda flotant per la plana amb vestits llargs, com draperies de boira matinal o de miratge.»

Ara bé, resultà que aquell lleó era un exemplar excepcionalment bell, dels que en la seva pròpia terra anomenen lleó de cabellera negra, per la seva espessa cabellera tirada tota entera damunt l'esquena. L'ajudant de Denys, que havia vist diversos centenars de pells de lleó, va dir que aquesta era una de les més boniques que mai havia vist. I com que aquella mateixa primavera, després d'haver viscut quatre anys a l'Àfrica, me n'anava de visita a Dinamarca, vaig agafar la pell de lleó i pel camí, a Londres, vaig deixar-la a la casa Rowland Ward perquè fos adobada i posada a punt.

Un cop a Dinamarca, quan vaig dir als meus amics que tenia intenció de regalar la pell de lleó al rei Cristià X, van riure's de mi. «És el pitjor dels acudits esnobs que mai hem sentit», van dir. «I ca, vosaltres no ho compreneu —els

vaig respondre—. No heu viscut una llarga temporada fora del vostre país.»

«Però què n'ha de fer, el rei, de la pell?», van preguntar. I encara: «No té pas intenció d'aparèixer a la recepció d'Any Nou vestit d'Hèrcules! Quedarà desolat.»

«Bé —vaig dir—, si el rei vol quedar desolat, que hi quedi, encara que no crec que n'hi hagi per tant, perquè a Chistianborg o a Amalienborg deu tenir algunes golfes on poder-la deixar.»

Però succeí que Rowland Ward no aconseguí de tenir la pell enllestida per la tardor, quan jo tornava cap a l'Àfrica, de manera que no vaig poder lliurar-la personalment al rei i vaig haver de cedir aquest privilegi a un vell oncle meu, mestre racional de la Cort. Si el rei en va quedar desolat, ho dissimulà amb molta deferència. Poc temps després del meu retorn a la granja, vaig rebre una amable carta seva, en la qual em donava les gràcies per la pell del lleó.

Una carta de casa sempre significa molt per a aquells qui de temps viuen fora del país. La porten dins la butxaca una colla de dies per treure-la de tant en tant i llegir-la un cop més. Una carta d'un rei significa encara més que les altres cartes. La carta del rei, la vaig rebre pels volts de Nadal i vaig imaginar-me el rei assegut davant el seu escriptori a Amalienborg, tot mirant enfora cap a la blanca plaça d'Amalienborg, en el centre de la qual hi ha l'estàtua eqüestre de l'avi del seu besavi, el rei Frederic V, amb perruca i armadura clàssiques, tota coberta de neu. Poc temps abans, jo mateixa havia format part del món de Copenhaguen. Vaig posar la carta en una de les butxaques dels meus vells pantalons caquis i vaig sortir a cavall per la granja.

La feina que anava a revisar era el desbrossament d'un quadró de bosc on havíem de plantar cafè, situat a un parell de milles de la casa. Vaig agafar el camí del bosc, que després d'uns ruixats encara es mantenia fresc. Ara, altra vegada formava part del món de l'Àfrica.

Mitja hora abans de la meva arribada al lloc on hi havia els llenyataires, s'hi havia produït un trist accident. Un jove kikuiu, que se n'anomenava Kitau, no va poder apartar-se amb prou llestesa d'un gran arbre quan queia i una cama li va quedar a sota, esclafada. Abans d'arribar-hi, ja havia sentit els seus llarguissims planys. Vaig esperonar Rouge pel camí del bosc. Quan vaig arribar al lloc del desastre, els companys de feina ja havien alliberat Kitau de sota de l'arbre i l'havien ajagut damunt l'herba; s'amuntegaven al seu entorn i quan jo vaig aparèixer se n'apartaren, però es van quedar prou a prop per poder veure l'efecte que em produïa la catàstrofe i per escoltar el que jo en pogués dir.

Kitau estava estirat en un bassal de sang, la cama li havia estat aixafada pel damunt del genoll i li sortia, protuberant, del cos, fent un angle grotesc i cruel.

Vaig ordenar als llenyataires que fessin el meu cavall i vaig enviar-ne un de ràpid a casa que avisés Farah que vingués amb el cotxe per poder dur Kitau a l'hospital de Nairobi. Però la meva petita camioneta Ford anava fent anys: rarament consentia de córrer amb més de dos cilindres i mai no semblava estar disposada a deixar-se engegar. Amb el cor oprimat vaig adonar-me que passaria una bella estona fins que no arribés.

Tot esperant, vaig seure al costat de Kitau. Tots els altres s'havien apartat a certa distància. Kitau patia qui-sap-lo i gemegava sense parar.

A casa sempre tenia morfina per si els treballadors prenién mal però aquí no tenia ni la medecina ni la xeringa. Quan Kitau va adonar-se que m'estava al seu costat gemegà adolorit: «*Saidea mimi* —ajuda'm—, Msabu.» I altre cop: «*Saidea mimi*. Dóna'm alguna de les medecines que ajuden la gent», digué tot

palpant a cegues el meu braç i el meu genoll. Jo tenia el costum, sempre que sortia a cavall per la granja, d'agafar terrossos de sucre i posar-me'ls a la butxaca per donar-los als menuts *totos* que pasturaven per la plana llurs cabres i bens, i que així que em veien feien cridòria i s'acostaven demanant-me'n. Amb uns trossets que en vaig trobar vaig apeixar Kitau, que no va voler o no va poder moure les seves mans tan contusionades i va fer que li posés el sucre a la llengua. Va semblar com si aquesta medecina servís de consol al seu dolor: els gemecs, mentre la tingué a la boca, es van tornar somics. Però les meves reserves de sucre s'acabaren i ell de nou començà a queixar-se i a gemegar, mentre llargs espasmes recorrien tot el seu cos. És una trista experiència estar al costat d'algú que pateix tan horriblement sense poder-lo ajudar: desitjaries aixecar-te i anar-te'n ben lluny o, com si es tractés d'un animal ferit, posar fi a aquesta angoixa; per un moment em sembla que vaig mirar al meu entorn cercant qualsevol mena d'arma amb el propòsit de fer-ho. Llavors, el plany de Kitau, regular com un relletge, repetí: «No en tens més, Msabu?; no tens res més per donar-me?»

En la meva angúnia, vaig dur-me altra vegada la mà a la butxaca i vaig palpar-hi la carta del rei. «Sí, Kitau —li vaig dir—, tinc una altra cosa, una cosa *mzuri sana* —vertaderament excellent. Tinc una *Barua a Soldani* —una carta del rei. I és un fet reconegut que una carta del rei, *mokone yake* —de la seva pròpia mà—, s'emporta tots els mals, fins i tot els més dolents.» I, dit això, vaig posar la carta del rei sobre el seu pit i la meva mà al damunt. Crec que vaig esforçar-me —allà al bosc era com si Kitau i jo estiguéssim sols— a posar-hi tota la meva convicció.

Sembla estrany que les meves paraules i el meu gest li fessin un efecte tan immediat. La seva cara, terriblement desencaixada, va asserenar-se, i va aclucar els ulls. Al cap d'una estona em va tornar a mirar. Els seus ulls eren tan semblants als d'un nen que encara no pot parlar que gairebé em va sorprendre quan em digué: «Sí, això és *mzuri*.» I de nou: «Això és *mzuri sana*. Deixa-m'ho aquí.»

Quan a la fi el cotxe arribà i vàrem tenir-hi Kitau instal·lat, jo vaig voler seure al volant, però ell immediatament es va esverar d'una manera alarmanant: «No, Msabu —va dir—, Farah pot guiar l'auto. Digues-li que ho faci. Tu seuràs al meu costat i aguantaràs la *Barua a Soldani* sobre el meu estómac, com abans; si no, el mal dolent tornarà de seguida.» Així, doncs, vaig haver de seure a la caixa, al seu costat, i vaig mantenir la carta al seu lloc tot el camí fins a Nairobi. En arribar a l'hospital, Kitau, un cop més va aclucar els ulls i va tenir-los així, com si refusés de rebre cap més impressió. Amb la mà esquerra, però, s'agafava a les meves robes per assegurar-se que jo seguia al seu costat mentre parlava amb el doctor i la infermera. Els metges van permetre'm d'estar a prop seu mentre l'estiraven en una llitera, l'entraven a l'edifici i l'installaven a la sala d'operacions; mentre jo el vaig poder veure, va estar tranquil.

He de dir aquí que a l'hospital van saber-li soldar la cama trencada. Quan va sortir-ne podia caminar bé, encara que sempre va coixejar una mica.

També cal que digui que més tard, a Dinamarca, vaig saber pel rei mateix que la meva pell de lleó havia obtingut un lloc altament honorable a la sala de cerimònies del castell de Christianborg, amb una pell d'ós polar a l'altre costat del tron.

Ara, però, s'escampà entre els colons de la meva granja que jo posseïa aquesta *Barua a Soldani* de poder miraculós. Un a un van començar a venir, cautelosament, a casa per saber-ne més coses. De primer, les dones velles, tot ronsejant com les lloques quan tomben el coll afectadament per fer trobar un gra als

seus pollets. Tot seguit van començar a tragar a coll els malalts que patien més per tal que poguessin tenir la carta damunt seu i sentir-se millor. Després, van voler més. Van demanar que els manllevés la carta del rei per un dia o per un dia i una nit i endur-se-la per consol d'una àvia moribunda o d'un nadó malalt.

La *Barua a Soldani* va ser, des del principi, situada acuradament i estrictament en la categoria que li corresponia entre la meva provisió de medicaments. Aquesta decisió va ser presa pels nadius mateixos, sense cap insinuació de part meua. La carta posava fi al mal; la seva capacitat era infallible i no hi havia cap dolor ni punyida que pogués resistir-s'hi. Calia fer-ne ús, però, solament en cas d'últimíssima necessitat.

Alguna vegada, molt de tant en tant, succeï que algú que patia un mal de queixal fort em cridava demanant-me que li deixés tenir la *Barua a Soldani*. Però vet aquí que el seu crit d'auxili era acollit amb greus senyals de desaprovació i d'indignació o bé amb una rialla altiva i plena de desdeny: «Tu! —li repli-caven—, si no tens res, només tens un queixal corcat! Vés fins a cal vell Juma Bemu i digues-li que te'l tregui. Com se t'acut demanar la carta del rei? Com vols tenir tu la carta del rei? No, no pot ser. Avui, en canvi, el vell Kathegu està molt malalt a la seva cabana, pateix forts i perllongats mals d'estómac, potser fins i tot morirà aquest vespre. El seu nét petit ha pujat per si podia haver, fins demà, la *Barua a Soldani* de la Msabu. A ell sí que la hi donarà.» Aquells dies jo havia fet expressament per a la carta del rei una bossa de cuir, cosida amb un cordill. Així, doncs, el petit *toto*, esperant dret a la terrassa, agafava curosament de les meves mans el remei, se'l penjava al voltant del coll i, mantenint-hi les mans al damunt, se'n tornava. L'endemà al matí tornava a esperar palplantat a la terrassa. Ai, el seu avi havia mort a la sortida del sol, però la *Barua a Soldani* l'havia ben ajudat tota la nit.

Aquesta mentalitat o actitud peculiar en la gent de color l'he vista també en d'altres qüestions. Tenen una particular relació amb els sistemes i condicions de vida. Hi ha coses que es poden fer i d'altres que no es poden fer; respecten la llei i accepten tot el que passa amb una espècie de freda humilitat, o d'orgull.

Quan Fathima, l'esposa de Farah, havia de tenir el seu primer fill, estava molt greu; durant una o dues hores tant els seus veïns com la seva pròpia mare havien perdut l'esperança pel que feia a la noia. La seva mare, una majestuosa figura del meu servei, havia disposat que unes dotze dames somalis, de les famílies més principals de Nairobi, hi fossin presents. Van arribar amb les mules d'Aly Khan agençades, amb aspecte molt elegant i espavilat, com les antigues pintures de Pèrsia, amb les seves faldilles i els vels amples i voleiadissos, plenes d'entusiasme i simpatia. El bellugueig de tanta presència femenina bloquejà la casa de Farah, a una certa distància de les cabanes dels meus treballadors. Farah mateix, seriós i dòcil com mai no l'hi havia vist, va ser foragitat cent iardes lluny, ell i tots els altres homes de la meua hisenda. Llavors, les dones es van posar a escalfar la cambra on tenia lloc el naixement fins a un punt gairebé insuportable, amb carbó vegetal posat en ribelles, i a espesseir l'aire amb un encens anomenat «del llit del nadó». Vaig seure allà fora una estona, mig inconscient, no perquè cregués que podia ser de cap utilitat, sinó perquè em semblava que era la cosa correcta i el que s'esperava de mi.

Fathima era una criatura adorable, amb ulls grossos i foscos com els d'una daina i tan prima que et preguntaves on realment li cabia el nen; era flexible en tots els seus moviments i de temperament rialler en la vida diària. Ara em feia molta llàstima. Les amables comares no paraven de doblegar i estirar la noia una i altra vegada i amb el puny clos li tustaven l'esquena com si vol-

guessin fer sortir l'infant. Mentre vaig ser allí les vaig veure trafiquejant només amb una única medecina: una d'aquelles matrones va portar un plat de terrissa en l'interior del qual un santó de la ciutat hi havia dibuixat amb carbó un text de l'Alcorà; l'escrit va ser rentat curosament amb aigua i l'aigua va ser vessada a la boca de la jove partera.

Aquest gran fet s'esdevingué a la granja quan el príncep de Galles, l'actual duc de Windsor, feia la seva primera visita al país. Entre les celebracions en honor seu hi havia un *concours hippique* a Nairobi i per a la prova de salts jo hi presentava el meu poni irlandès Poor-Box, que en aquell moment estava entrenant a Limoru. Enmig de la confusió que m'envoltava i en un moment en què les coses no semblaven gens clares, de sobte em va venir a la memòria que havia promès de portar-hi un sac de civada. Així, doncs, em calia anar-me'n un parell d'hores. Vaig marxar dolguda, emportant-me Kamante amb mi en el cotxe.

Pel camí de tornada de Limoru, en passar per la missió francesa, vaig recordar que els Pares diverses vegades m'havien promès llavors d'una mena especial d'enciam procedent de França. Mentre aturava el cotxe, Kamante, que durant el viatge no havia dit res, va parlar-me. Cal dir que Fathima era la nina dels ulls de Kamante, a qui jo mai no havia sentit manifestar cap mena de respecte per la intel·ligència de ningú, llevat de la d'ella. «¿Vas —va preguntar-me— a l'església a demanar a la dama d'allà dins, que és la teva amiga, d'ajudar Fathima?» La dama de l'església era la Verge Maria, la imatge de la qual Kamante havia vist la nit de Nadal en acompanyar-me a la missa del gall. No era fàcil dir que no; així, doncs, vaig respondre que sí, i vaig passar per l'església abans d'anar al refectori. Dins de l'església feia fred i en la cara, del més vulgar *papier mâché*, de la imatge de la Verge, que duia un lliri a la mà, hi havia quelcom de tranquil·litzador i esperançador.

Quan vaig arribar a casa, el fill de Fathima havia nascut i ella estava millor. Vaig felicitar la seva mare i Farah en el seu exili del bosc. El nen petit dut al món aquell dia fou Ahamet, anomenat també Saufe, que amb el temps esdevingué una gran figura a la granja. Llavors Kamante em digué: «Veus, Msabu, va anar bé que et recordés de demanar a la dama que és la teva amiga d'ajudar Fathima.»

Ara bé, algú podria sospitar que Kamante, coneixent com coneixia la meua intimitat amb una persona que tenia tant de poder, bé deuria tornar en alguna altra ocasió a procurar que jo en fes ús. Doncs això no va passar mai. Hi ha coses que es poden fer i d'altres que no es poden fer. I nosaltres, que sabem les lleis, hem d'adaptar-nos-hi.

Al llarg del temps, tanmateix, els meus colons van voler saber més coses sobre aquell rei del meu país que havia escrit la carta. Van preguntar-me si era alt, i em sembla que això era perquè estaven sota la impressió de la personalitat del príncep de Galles, que havia dinat a la granja; els havia meravellat que una persona de tan elevat poder pogués ser tan petita i escanyolida. Vaig estar contenta de poder-los respondre que vertaderament no hi havia cap home més alt en el seu reialme. Aleshores van voler saber si el cavall que muntava no era més *kali* —furiat— que el meu Rouge i també si el rei reia. Aquesta darrera pregunta deuria ser una qüestió important pel que fa a les relacions dels nadius amb nosaltres. «La teva *kabilla* [tribu] —em deien— és diferent de les de l'altra gent blanca. Tu no t'enfades amb nosaltres com ells fan. Nosaltres et fem riure.»

Continuo conservant la carta del rei. Ara, però, és completament indesxifrabla, tota ennegrida per la sang i les deixes dels temps passats.

En una vitrina del museu de Rosenborg, a Copenhaguen, el turista pot con-

templar una peça de teixit groc coberta de taques negreses. És el mocador amb què el rei Cristià IV es cobrí la ferida quan, fa tres-cents anys, a la batalla naval de Kolberger Heide, un tret suec li rebentà un ull. Un poeta danès del segle passat va escriure una oda entusiasta a aquestes honorables i edificants taques.

La sang del meu full de paper no és honorable ni edificant. És la sang d'una nació oprimida. Però les lletres que hi ha van ser escrites per un rei, *mokone yake*. Ningú no escriurà cap oda a la meva carta, tot i que avui ja és (així ho crec) història, com la relíquia de Rosenborg. En paper i sang, hi ha estat signat un pacte entre europeus i africans i no és probable que es torni a establir mai més cap document semblant sobre aquesta mena de relacions.

ISAK DINESEN
traducció d'Anna Pérez